

УДК 515.2.744 (004.925)

**МОДЕЛЮВАННЯ КОРЕКЦІЇ ПАНЕЛІ КЕРУВАННЯ ВЕРСТАТУ З ЧПК
ЗГІДНО ЕРГОНОМІЧНИХ ВИМОГ****Пихтєєва І. В.**

Таврійський державний агротехнологічний університет, м. Мелітополь

У статті розглядається моделювання керуванням панелі верстату з ЧПК при уникненні відблисків.

Ключові слова: панель керування, критерії відблиску, кут нахилу та повороту панелі

При роботі за панеллю керування оператор знаходиться в зоні активного сонячного випромінювання протягом 9 календарних місяців, виникає необхідність уникнути небажаного ефекту відблисків. При проектуванні робочого місця оператора виникають питання, які вимагають детального пророблення. Це, наприклад, правильна організація робочого місця, а відповідно, якщо це верстат зі ЧПК, форми верстата, розміщення захисних пристроїв, приладів, висвітлення [1, 2]. Це питання досягнення цінностей і виразності форми, що відповідає одночасно високим технічним і ергономічним вимогам.

Постановка завдання

Пропонується методика дослідження, яка передбачає створення критеріїв роботи за панеллю керування верстату з ЧПК за існуючими стандартами згідно ергономічних вимог.

Об'єкт та методи досліджень

Середовище людина-машина (СЛМ) розглядається в ергономіці як складова, що функціонує як ціле, у якому провідна роль належить людині. Її завданням є розробка методів обліку людських факторів при модернізації діючої й створенні нової техніки, технології, а так само відповідних умов праці. Вимоги до освітлення приміщення для панелі керування ЧПК повинні мати природне та штучне освітлення, а відповідно до СНиП II-4-96 «Естественное и искусственное освещение». Природне світло повинно проникати крізь бічні прорізи, що зорієнтовані, як правило на північ чи північний схід і забезпечувати коефіцієнт природної освітленості (КПО) не нижче 1,5 %. Розрахунки КПО проводяться відповідно до СНиП II-4-96.

Результати досліджень та їх обговорення

При компоюванні постів і пультів керування необхідно знати, що в горизонтальній площині зона огляду без повороту голови складає 120° , з поворотом – 225° ; оптимальний кут огляду по горизонталі без повороту голови – $30\text{-}40^\circ$ (допустимий – 60°), з поворотом – 130° . Допустимий кут огляду по горизонталі осі зору складає 130° , оптимальний – 30° вгору і вниз – 40° . Якщо проблема освітлення цеху усебічно не обдумана, то додатковий екран антивідблиску, що фільтрує усі небажані відблиски, виявиться корисним для здоров'я і забезпечить комфорт. Екран хорошої якості, крім того, підвищить контрастність зображення. Низькоякісні ж екрани можуть понизити роздільну здатність і погіршити чіткість зображення знаків, а це сприяє перевтомі очей і загальній втомі.

Так як верстат має панель керування з легкою зміною кутів нахилу, то пропонується для користувача спроектувати відповідний безпечний кут нахилу від відблисків.

Розміщення пульта по відношенню до оператора і його робочої зони, забезпечення зручної маніпуляції на пульті (у тому числі в зоні досяжності витягнутої руки) здійснюються так, щоб оператор міг бачити зі свого робочого місця усю панель і щоб йому було зручно виконувати необхідні операції управління [1, 3].

Була обгрунтована модель робочого приміщення програміста-оператора за панеллю керування ЧПК, що відповідає всім вимогам безпеки життя, ергономічним показникам та зонуванню робочого простору .

Оскільки ергономічно організовані робочі місця підвищують ефективність і продуктивність праці, зменшують імовірність нещасних випадків і помилок, які можуть виникнути в процесі роботи, то були пред'явлені наступні ергономічні вимоги [1] в процесі проектування та організації робочого місця оператора за панеллю керування ЧПК:

- 1) до робочої пози ;
- 2) до простору для розміщення працівника у положенні стоячи при денному та штучному освітленні;
- 3) можливість охопити поглядом всі елементи робочого місця і простір за його межами.

Дуже часто використовувані засоби відображення інформації, що вимагають точного і швидкого прочитування свідчень, слід розташовувати у вертикальній

площині під кутом $\pm 15^\circ$ від нормальної лінії погляду і горизонтальній площині під кутом $\pm 15^\circ$ від сагітальної площини.

Розміщення панелі керування слід організувати так, щоб працівник міг легко переміщатися в процесі трудової діяльності, здійснювати всі рухи, необхідні для обслуговування обладнання (рисунок 1).

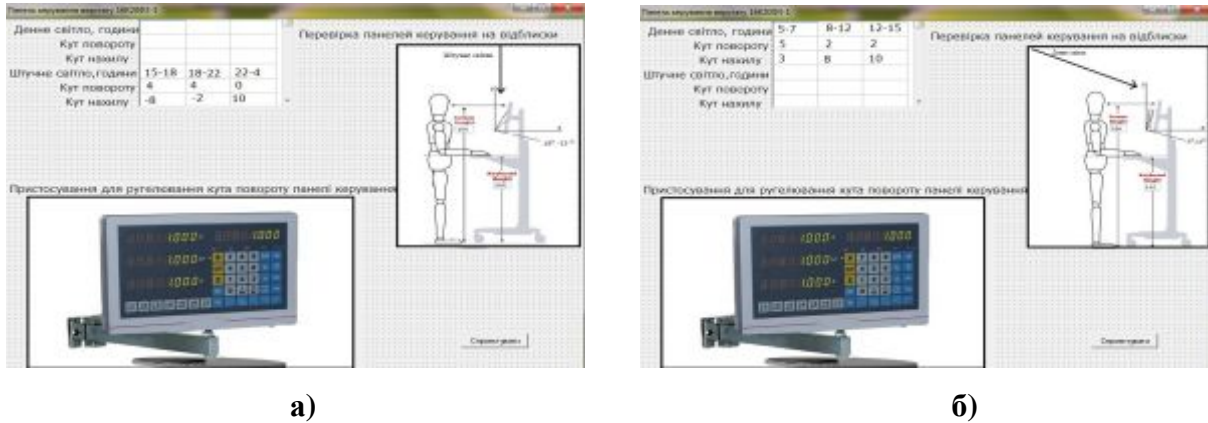

Рис. 1. Розрахунок розміщення панелі керування у положенні стоячи при денному (а) та штучному (б) освітленні

Пропонується схема управління оператором панелі керування. Схема розрахована таким чином, що при необхідності можливе в автоматичному режимі корегування як висоти, так і кута монітору панелі керування верстата ЧПК.

При проектуванні враховувалося освітлення з використанням економ-ламп та напрямком штучного та природного світла при роботі в будь-який час доби.

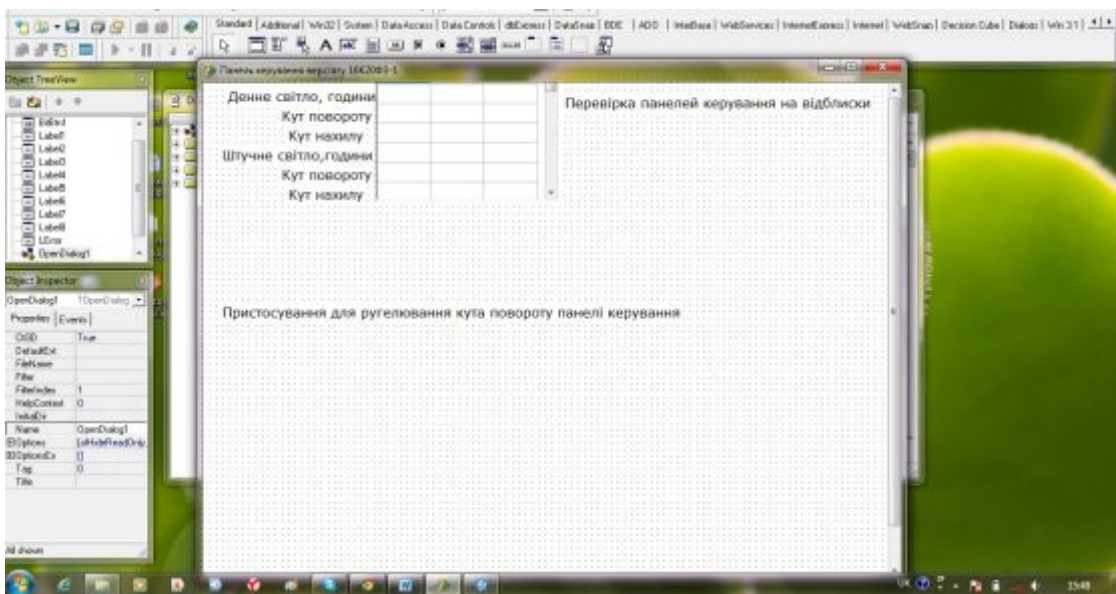

Рис. 2. Перевірка панелі керування на відблиски

Висновки

При роботі була проведена перевірка на відблиски, розроблений кут нахилу та кут повороту панелі керування відповідно до положення людини у відповідний робочий час та при відповідному освітленні. Передбачена нульова зона положення екрану панелі керування за допомогою установки диска з відміченими кутами повороту а позаду екрану установка з відміченими кутами нахилу панелі керування в необхідне положення. Проведені розрахунки узгоджені з ергономічними нормами, причому коректировка уникнення відблисків припускає як ручне, так і автоматичне змінення за допомогою пропоної дискової корекції кута панелі керування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Войненко В.М. Эргономические принципы конструирования. / В.М.Войненко, В.М. Мунипов. – К.: «Техника», 1988. – 119 с.
2. Грижов Р.И. Программирование обработки на станках с ЧПУ / Р.И. Грижов, П.П. Серебрицкий: Справочник.– Л.: Машиностроение, 1990. – 588 с.: ил.
3. Шмид М. Эргономические параметры. Перевод с чешского под ред. к.п.н. В.М. Манилова. / М. Шмид.– М.: Изд. «Мир», 1980. – 237 с.

Пыхтеева И. В.

Моделирование коррекции панели управления станка с ЧПУ согласно эргономических требований

В статье рассматривается моделирование управления панели станка с ЧПУ при устранении бликов.

Ключевые слова: панель управления, критерии бликов, угол наклона и поворота панели

Pyhiteeva I. V.

Simulation of correction control panel machine tools with numerical program control according to ergonomic requirements

In article modeling treated control panel machine with numerical control for avoiding glare.

Keyword: control panel, criteria of glare, angle of slope and turn of panel